

СИТУАТИВНО-ОРИЄНТУЮЧІ ФУНКЦІЇ ОЗНАЧЕНИХ ІМЕННИКІВ ТА СЛОВСПОЛУЧЕНЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті доводиться, що означені іменники та словосполучення англійської мови виконують орієнтуючу функцію, позначаючи компоненти змісту висловлювання, незалежні від ситуативної діяльності, вираженої предикатом. Показано особливості їхнього вживання при орієнтуванні адресата відносно суб'єктів, темпорально-просторових координат ситуації, а також описано випадки суцесивної, контрарної, трьохкомпонентної та інших видів артиклевої орієнтації.

У сучасному мовознавстві намітилась тенденція до вивчення мови у зв'язку з іншими аспектами поведінки людини, що зумовлює залучення даних різних наук, таких як біологія, математика, психологія та інші [1:67]. Розвиток даного напрямку досліджень зумовлений особливостями організації людського мозку, який є умовою існування мови і має кванто-механічні та термодинамічні, еволюційно-біологічні, молекулярно-біологічні, неврологічні властивості [2:551]. У зв'язку зі сказаним постає питання про необхідність виділення міждисциплінарних категорій, які утворюються у результаті взаємодії мови, мислення та діяльності людини [3:156] і вивчаються різними людинознавчими науками. Однією з таких категорій можна вважати орієнтацію, яка входить до понятійного апарату філософії (орієнтуюча функція свідомості), фізіології (орієнтуючий комплекс), психології (орієнтуючий компонент діяльності), географії (орієнтування на місцевості).

В основі перерахованих видів орієнтації лежить здібність людини до орієнтування у просторі, яка полягає у встановленні нею свого розташування відносно навколишніх об'єктів [4:62]. Відповідно, мовну орієнтацію можна визначити як здібність адресата орієнтуватись у дискурсі як суперсинтаксичному рівні мови. Враховуючи, що суперсинтаксичні одиниці функціонують у комунікативній ситуації, можна вважати, що адресат у першу чергу орієнтується відносно її компонентів.

До головних компонентів комунікативно-діяльничої ситуації, крім учасників, тобто мовця та адресата, відносяться предмет мовлення, канал зв'язку, оточення, код (мова) та інші [5:25]. Оскільки кожний компонент діяльності та ситуації має свої параметри, можна виділити два рівні ситуативної орієнтації людини – структурну, у просторі комунікативно-діяльничої ситуації та світу в цілому, та параметральну, у будові окремих компонентів. Відповідно, у мові як компоненті комунікативно-діяльничої ситуації, вказаним видам орієнтації підпорядковані дві групи орієнтуючих одиниць – мовленнєві, які орієнтують у позамовній діяльності, та мовні, що орієнтують у структурі мови. Найбільш розповсюджені мовні орієнтири сигналізують про належність одиниці до певного мовно-синтаксичного класу і включають детермінативи, синтаксичні позиції та взаємну сполучуваність мовних одиниць [3:90-91].

В залежності від сфери застосування засоби мовленнєвої орієнтації можуть бути поділені на мікро-, макро- та ситуативні орієнтатори. До ситуативних орієнтаторів належать іменники та словосполучення з означеним артиклем (*the middle-aged man, in the street, on the day*), які орієнтують адресата відносно компонентів референтної ситуації. Мікроорієнтатори включають дейктичні одиниці і забезпечують позиційну орієнтацію відносно учасників (*I, we, you, they*), місця (*here, there*) та часу (*now, then*) комунікативного акту. Макроорієнтатори об'єднують власні та загальні іменники без артиклів і орієнтують відносно тих же компонентів, що і мікроорієнтатори, але на рівні концептуальної картини світу (*Doctor Watson, in Baker Street, on Monday*).

Для позначення ситуативних орієнтаторів ми використовуємо термін "означена форма" [6:40], оскільки артиклі одночасно виконують два види орієнтації – мовну, виділяючи субстантивні частини мови, і мовленнєву – у складі означеної форми як одиниці вищого рівня, яка співвідноситься з екстралінгвістичними явищами. Для позначення іменників та словосполучень з неозначеним артиклем ми застосовуємо термін "неозначена форма", а для іменників без артиклів – термін "абстрактна форма", оскільки вона співвідноситься з сутностями найбільш високого рівня абстракції.

Як ми вже зазначали, в основі різних видів орієнтації лежить її просторовий різновид, оскільки людина опановує навколишній світ від найближчого простору "біля себе" до більш далекого простору. Саме тому просторовим займенникам приписується певний референціальний простір [7:660], а також вказується, що все, що предметне, є окремим і має свою межу темпорально-просторового існування [8:67]. Тобто, передумовою виконання компонентом ситуації орієнтуючої функції є ідентифікація його розташування у певному просторі, у результаті чого він сприймається комунікантами як існуючий. Вказана особливість орієнтирів відображається у функціонуванні означених фраз:

Elections in Russia do not create power. For the most part they mirror the power that already exists (Open Society News. The Newsletter of the Soros Foundation Network. – Spring 1998. – P.18).

У даному випадку орієнтуюча функція означеної форми *the power* забезпечується існуванням референта цього імені до початку діяльності, позначеної суб'єктно-предикатною групою *they mirror*. Абстрактна форма *power* сигналізує про формування референта у ході діяльності, вираженої суб'єктно-предикатною групою *elections create*.

Серед компонентів ситуації орієнтуючий статус найчастіше мають суб'єкти, оскільки всяка ситуація може існувати лише тоді, коли є людина [9:188]. Цим же чинником пояснюється домінуючий зв'язок означених форм з поняттям істоти у різних мовах [10:115]. Проте при введенні суб'єктів ситуації разом з діяльністю чи їхній

зумовленості діяльністю, що виражена предикатом, вони позначаються абстрактною або неозначеною формою:

A John Wayne fan who kept cowboy boots and replica colt 45 in his flat was shot dead in his home by a policeman who mistook him for an armed burglar (DT-1)

У наведеному вступному абзаці газетного повідомлення вживання неозначених форм (*a fan, a replica colt, a policeman, an armed burglar*) зумовлене тим, що референти, позначені ними, вступають у взаємодію в результаті діяльності, описаної предикатом *was shot*.

Крім суб'єктів, орієнтуюча функція притаманна референтам, що постійно існують у певному просторі і добре відомі у граматиці як унікальні об'єкти. З урахуванням сфери функціонування їх можна поділити на три групи.

Глобально-ситуативні орієнтири, які існують незалежно від діяльності людей в усьому світі, що зумовлює означену форму їхніх назв: *the world, the sun, the moon, the sky* тощо.

Територіально-адміністративні орієнтатори позначають постійно існуючі орієнтири країни, області, території: *the capital, the government, the queen, the president, the army* тощо.

Житлові орієнтатори вказують на орієнтири усередині житла (*the door, the floor, etc*) та на прилеглий території:

I had hardly entered the gateway before I saw Mr. Amberley coming up the drive (Conan Doyle, 1096).

Постійне існування референта як передумова реалізації його орієнтуючої функції відображається у функціонуванні засобів так званої спорадичної референції [11:269] (*in the papers, on the radio, on the TV* тощо), які вживаються при постійному ситуативному існуванні відповідних об'єктів:

My sister goes to the theatre every month [11:269].

При тимчасовому існуванні референта його назва має неозначену форму, що вказує на відсутність у нього орієнтуючої функції:

There was an eerie silence as a group of 80 exiled Chileans huddled in a group beneath a red and blue Chilean flag listening to a radio as the five Law Lords gave their decision (DT-2).

У наведеному висловлюванні неозначена форма вказує, що використання радіо не є типовим для учасників зібрання і, можливо, радіоприймач був вивішений у вказаному місці саме з нагоди діяльності, позначеної предикатом *huddled*. З іншого боку, постійне вживання спорадичних означених форм для орієнтації веде до їхнього перетворення на абсолютні орієнтатори зі втратою означеного артикля, що спостерігаємо на прикладі словосполучення *on TV/television*.

Для забезпечення ефективної орієнтації деякі ситуативні орієнтири можуть уточнюватись з допомогою додаткових означень, які фіксують ядро, цілісність або межу референта відповідно до принципу мінімальних змін, згідно з яким комуніканти очікують, що референт і ситуація загалом залишаються незмінними на протязі усього комунікативного акту [12:63].

Означення *whole, same* орієнтують відносно цілісного референта:

That's the whole truth (Conan Doyle, 1060).

Прикметники *only, very, essential* забезпечують орієнтацію відносно ядра референта:

It is the only personal introduction which I can give (Conan Doyle, 1018).

Іменники *edge (the edge of a pool)* та *limit* орієнтують відносно меж референта:

In all my chronicles the reader will find no case which brought me so completely to the limit of my powers (Conan Doyle, 1038).

В останньому висловлюванні межі сил, про які йде мова, були встановлені до початку діяльності, позначеної предикатом *brought*, що зумовлює орієнтуюче вживання іменника *limit*. При формуванні меж референта під час діяльності, описаної предикатом, вживається неозначена форма, як у наступному прикладі, де встановлення меж підпорядковане діяльності, вираженій предикатом *came*:

There came a limit to his restraint (Conan Doyle, 1104).

Оскільки усякий предмет може бути представлений як контейнер [13:412-413], при орієнтуванні у внутрішній структурі окремих предметів звичайно використовуються орієнтуючі словосполучення, які вказують на їхню межу (*at the bottom, at the end*):

He was standing watching me, half-concealed by the laurels at the far end of the garden (Conan Doyle, 1076).

Щодо темпоральної орієнтації, то безартиклеві форми орієнтують відносно моменту події, а означені форми – відносно певного моменту у контексті, виконуючи відносну орієнтацію:

- *The pistol was found in your room.*
- *When was it found?*
- *Next morning, when the police made the search.*
- *You would not guess how long it had been there?*
- *It had not been there the morning before* (Conan Doyle, 994).

У наведеному уривку безартиклева форма (*next morning*) орієнтує пропозицію відносно моменту вбивства, про яке йшла мова у попередньому тексті, а означена форма (*the morning before*) орієнтує відносно події, позначеної безартиклевою формою.

Вказана диференціація абсолютної та відносної темпоральної орієнтації аналогічна поділу видо-часових форм дієслова на абсолютні, які локалізують ситуацію відносно моменту мовлення, та відносні, які фіксують ситуацію відносно певного моменту у контексті [14:64].

Описані орієнтуючі особливості безартиклевих та означених фраз також проявляються при вживанні прикметника *next* при референції до майбутнього відносно моменту мовлення (*next time*) або моменту, вказаного у контексті (*the next day*):

- *You should have put it in your pocket, she said.*

- *Next time, next time, said Jack.*

The next day, Jack went to work for a cow keeper (Timeless Tales: Folktales. – New Readers Press, 1991. – P.11)

Можливість вживання означення *next* у темпоральному, просторовому та суцесивному значеннях свідчить про взаємозв'язок трьох вказаних видів орієнтації і необхідність їх комплексного аналізу. На користь такого підходу також вказує визначення суцесії як темпорально-просторового порядку слідування одного за одним [8:94], що дає підстави пов'язати її з темпоральною та просторовою орієнтаціями.

У послідовностях (суцесіях) орієнтуючі форми виконують три головні функції, вказуючи на початкову, кінцеву та проміжні точки.

Відносно початку послідовності орієнтують іменники *beginning, advent, outset, source, origin* та інші:

I was slow at the outset (Conan Doyle, 1094).

Кожний з вказаних іменників має свої мовні особливості, вживаючись в основному у словосполученнях з прийменником *of* (*the origin of a quarrel, the origin of civilization*), де другий компонент вказує на середовище, у якому здійснюється орієнтація:

The wire is a scandalous forgery, the origin of which shall certainly be investigated by police (Conan Doyle, 1101).

Щодо іменника *source*, то, крім дистрибутивних, він проявляє семантичні особливості, в основному орієнтуючи відносно витoku річки (*the source of the Nile*) і поводячи себе як неорієнтуючий у значенні “джерело інформації”:

A Scotland Yard source said... (DT – 2).

Для орієнтування відносно початку та проміжних точок послідовності використовуються порядкові числівники:

It was the first time such a thing happened (Conan Doyle, 1002).

Проте, коли послідовність безкінечна, порядкові числівники вживаються у неозначених словосполученнях:

Dept Supt Kevin Hamilton feared Charlotte wouldn't survive a second night (DT – 2).

Кінцева точка послідовності фіксується означеними формами з прикметниками *last, final*:

But to my ear the last of them, which burst in a shriek from his lips, were “the lion's mane” (Conan Doyle, 1084).

Наявність вказаних означень не веде до автоматичного вживання означених фраз. При зумовленості кінцевого пункту послідовності ситуативною діяльністю вибирається неозначена форма, як у словосполученні *to cast a last glance*:

She slithered into a tower, casting a last glance at the diminishing form (Rabe, 169).

Різновидом суцесивної орієнтації з відсутністю проміжних точок можна вважати контрарну орієнтацію, яка досягається при протиставленні референтів. Контрарна орієнтація виникла на базі уяви первісної людини про такі просторові орієнтири, які були притаманні не менш ніж двом порівнюваним об'єктам з переорієнтацією локативного значення у контрарне у ході подальшого розвитку мови [16:79]. На користь віднесення контрарності до різновиду орієнтації у послідовностях свідчить використання у староанглійський період лексеми *other* як порядкового числівника “другий” [15:319], який орієнтує у послідовностях.

Контрарна орієнтація реалізується різними мовними засобами і імплікується значенням окремих іменників, зокрема тих, що позначають явища навколишнього середовища. Так, протиставлення водної та земної поверхні зумовлює означене вживання їхніх назв:

It seemed that he had never entered the water (Conan Doyle, 1006).

Дієслово *enter* у наведеному висловлюванні імплікує перебування суб'єкта на земній поверхні, яка протиставлена воді. У свою чергу земля поверхня протиставляється повітрю, назва якого також має означену форму:

He half raised himself from the ground, threw his arms into the air, fell forward on his side (Conan Doyle, 1084).

Отже, орієнтація відносно води, повітря та земної поверхні може бути різнонаправленою – горизонтальною (*the water – the ground*) або вертикальною (*the ground – the air; the water – the air*), що дає змогу використовувати ці іменники для фіксації розташування окремих предметів у просторі.

Орієнтуюче вживання іменників *coast* та *beach* також спирається на імпліцитне контрарне значення, яке у іменника *coast* подібне до назв інших наземних орієнтирів, оскільки позначає ділянку землі, яка межує з морем:

At this point the coast line is entirely of chalk cliffs (Conan Doyle, 1083).

Деяка інша контрарна семантика іменника *beach*, який вказує на простір між верхньою та нижньою межею води:

My first task was to note who was on the beach (Conan Doyle, 1084).

Крім назв явищ навколишнього світу, орієнтуючу функцію виконують ряд абстрактних іменників з імпліцитним контрарним значенням. Серед них – іменники *alternative, contrary, division, divide, relation* та інші:

The alternative was dreadful (Conan Doyle, 1081).

Проте, якщо вказаний іменник називає референт, залежний від діяльності, описаної предикатом, то він має неозначену форму:

After several minutes, he decided on a different alternative (Rabe, 81).

У наведеному висловлюванні референт імені *alternative* формується у ході мислительної діяльності суб'єкта ситуації, описаної суб'єктно-предикатною групою *he decided*.

Подібні функціональні особливості проявляє іменник *relation*, який виконує орієнтуючу функцію при фіксації відношень між двома компонентами ситуації:

The relations between Miss Dunbar and me don't really touch the case (Conan Doyle, 986).

При формуванні відношень, позначених іменником *relation*, у ході діяльності вживається неозначено-абстрактна форма:

He will also call for relation between Britain and Ireland to be about more than Northern Ireland (DT-2).

Таким же чином орієнтуюче вживання іменника *division* та його синоніма *divide* можливе тільки при вказівці на протилежні компоненти ситуації (*the division between his land and mine, the division between the various classes of society*) або предмет суперечки:

It reflects the divide over the request by the country's top investigating judges (DT-2).

Вказані іменники мають неозначену форму при формуванні або інтерпретації контрарних відношень у ході діяльності, описаної предикатом:

Throughout there has been a division between the government party and the majority of political forces in parliament (DT-2).

У тих випадках, коли клас складається з двох одиниць, контрарні відносини також передаються прикметниками з відповідною семантикою – *other (the other leading citizen), opposite (the opposite window), right/wrong (the right place), right/left (on the right side), former/latter, contrary* :

The contrary conclusion would make a mockery of international law (DT-2).

Вказані прикметники схильні до субстантивзації з посиленням контрарної орієнтуючої функції:

Mr. Blair will ask both traditionalists to understand the other (DT-2).

Субстантивованій прикметник *contrary* також утворює орієнтуючу фразу *on the contrary*.

Для орієнтації у класі, що складається з двох одиниць, використовуються прикметники порівняльного ступеня (*the elder man, the weaker brother of the order, the lower edge of the parapet*). Якщо чисельність класу перевищує дві одиниці, вказані форми втрачають орієнтуючу функцію і вживаються з неозначеним артиклем:

It makes him a more dangerous antagonist (Conan Doyle, 1044).

Форми з прикметником *other* також втрачають свої орієнтуючі функції, коли клас перевищує дві одиниці:

When I awoke one man was at the bed-side, and another was rising with a bundle in his hand (Conan Doyle, 1065).

У цьому висловлюванні автор не може встановити кількість присутніх у кімнаті із-за відсутності світла, чим зумовлене вживання неозначеної форми.

Численність класу колишніх голів держави зумовлює неозначену форму з прикметником *former* у наступному висловлюванні, де сполучник *as* вказує на виконання операції порівняння, а не орієнтації:

As a former head of state he was not entitled to immunity (DT-2).

Різновидом контрарної орієнтації ми вважаємо вживання іменників *the rest, the remainder, the majority, the minority* для позначення частини цілого, оскільки у даному випадку також імплікується протиставлення:

The overwhelming majority are good, decent people just like you (DT-2).

Трьохкомпонентна орієнтація досягається при протиставленні трьох референтів і може бути представлена як послідовність з однією проміжною точкою. Типовими засобами цього виду орієнтації є дві групи іменників *beginning, middle, end* та *past, present, future*:

The wife is anxious to hear something of Godfrey's past which you're in a position to tell, but I would ask to let the present and the future alone (Conan Doyle, 1074).

Проте три вказані компоненти можуть зводитись до опозиції, коли проміжна точка співпадає з моментом мовлення:

We put the past behind us and build a better future together (DT-2).

У даному випадку теперішнє співпадає з моментом мовлення, а майбутнє втрачає свою орієнтуючу функцію, оскільки обумовлюється ситуативною діяльністю, яка виражена суб'єктно-предикатною групою *we build*.

До засобів трьохкомпонентної орієнтації ми також відносимо орієнтацію за ступенем прояву ознаки, яка виражається прикметниками у найвищому ступені порівняння:

The most exclusive breed in England (Conan Doyle, 1116).

Трьохкомпонентність цього виду орієнтації проявляється у тому, що референт, виділений прикметником у найвищому ступені порівняння, протиставлений двом іншим референтам. При мовній реалізації цього виду орієнтації означена форма звичайно супроводжується означенням або обставиною, які вказують на той простір, у якому референт виконує орієнтуючу функцію. У наведеному вище реченні простір орієнтації окреслюється іменником *England*. При відсутності таких вказівок форми з *most* вживаються з неозначеним артиклем, передаючи емоційне ставлення мовця до референта:

The lack of a most inclusive term here is presumably not unrelated to the lack of an origin in the colour-adjective and shape adjective hierarchies [18:142].

Можливість вживання неозначеного артикля лише з аналітичними формами найвищого ступеня порівняння пояснюється їхнім більш пізнім виникненням в історії мови, яке співпало з розвитком прикметників, які передають абстрактні ознаки, в тому числі емоції. В той же час суфіксальний спосіб творення ступенів порівняння більш давній і вживається з прикметниками конкретно-орієнтуючого значення (*long, short*).

При орієнтуванні за ступенем прояву ознаки також використовуються прикметники *principal, main* та *supreme*, які, за даними словників, мають значення "найбільш важливий":

What was in some way the supreme moment of my friend's career (Conan Doyle, 1041).

Крім вживання у вільних словосполученнях (*The main thing is that she came to no harm (DT-2)*), прикметник *main* утворює орієнтуюче словосполучення *in the main*. При відсутності зв'язку референта словосполучення з *main* з конкретною ситуацією можливе вживання неозначеної форми:

It's a major feat of acrobatics to follow a main road without ever setting foot on it (Household, 97).

Чотирьохкомпонентна орієнтація здійснюється через протиставлення чотирьох референтів. Найбільш розповсюдженими засобами цього виду орієнтації є дві групи іменників – навігаційні терміни (*south, north, west, east*) та назви частин доби (*morning, afternoon, evening, night*), кожна з яких має свої орієнтуючі особливості.

Відмічається, що навігаційні (топомнестичні) терміни протиставлені попарно [17:38], хоча імпліцитно у протиставленні можуть бути задіяні всі чотири компоненти, як у наступному реченні:

The villa is situated upon the southern slopes of Down (Conan Doyle, 1083).

Орієнтуюча неоднорідність назв частин доби проявляється у особливостях їхньої сполучуваності з прийменниками та означеним артиклем. Назви всіх частин доби, крім ночі, вживаються з прийменником *in* та означеним артиклем (*in the morning, in the afternoon, in the evening*), будучи представлені як періоди, оскільки пов'язані з діяльністю людей. При орієнтуванні відносно ночі, вживається прийменник *at* та безартиклева форма іменника (*at night*), тому що, будучи пов'язана з відпочинком людей і протікаючи швидко, ніч сприймається як момент. Англійська мова допускає можливість протилежної інтерпретації частин доби, про що свідчить існування словосполучень *in the night* та *at evening*, які проте мало розповсюджені:

It was in the night, and it fair rang through the house and sent the shivers through me (Conan Doyle, 1108).

Крім контрарних, трьох- та чотирьохкомпонентних мова має засоби для полікомпонентного орієнтування, одним з яких є назви кольорів, що вживаються для диференціації окремих референтів за їхнім забарвленням: *Give me the red book*.

Подібно до інших груп орієнтуючих одиниць, назви кольорів неоднорідні, оскільки два кольори, чорний та білий, утворюють опозицію [18:258], що є зайвим доказом взаємодії суцесії та контрарності.

Як відмічалось вище, орієнтація у послідовностях може бути різнонаправленою, що вдало демонструє вживання фраз з *average*:

The average household spent 130 a week on the tea at current prices but this has now fallen to 50 p (DT-2).

У наведеному висловлюванні орієнтація здійснюється у нескінченій ненаправленій множині. Будь-яка направленість відсутня у словосполученні *on the average*. Проте під впливом прийменників цей іменник може набувати направленої орієнтації, як, наприклад, у словосполученнях *above the average* та *below the average*. Направленість може обумовлюватись особливостями екстралінгвістичної діяльності з позначеними предметами. Форма *average temperature* обумовлює вертикальну орієнтацію завдяки вертикальній будові більшості сучасних термометрів. В той же час фраза *the average age* імплікує горизонтальну направленість по аналогії з часом. Проте вказане сприйняття суб'єктивне і не впливає на функціонування мовних орієнтуючих засобів.

Таким чином, проведений аналіз показує, що означені форми англійської мови позначають орієнтуючі ситуативні компоненти, до яких відносяться суб'єкти, темпорально-просторові координати та предмети діяльності, якщо вони існують до початку діяльності, описаної суб'єктно-предикатною групою або предикатом. Будь-який компонент ситуації може набути орієнтуючих функцій при суцесивній, контрарній, трьох-, чотирьох- та полікомпонентних орієнтаціях, якщо вказані послідовності та класи мають замкнений характер і не залежать від ситуативної діяльності, вираженої суб'єктно-предикатною групою. В протилежному випадку вживаються неозначені або абстрактні форми іменника або словосполучення.

Матеріал надійшов до редакції 28.11.2000 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Crystal D. Linguistics. – L.: Penguin Books, 1990. – 270 p.
2. Larson R., Segal G. Knowledge of meaning: An introduction to semantic theory. – Cambridge (Mass): The MIT Press, 1995. – XVII, 639 p.
3. Мороховська Е.Я. Основы грамматики англійської мови: Теорія і практика. – К.: Вища школа, 1993. – 472 с.
4. Space perception // Encyclopaedia Britannica. – L., 1986. – Vol. 11 – P. 62-63.
5. Cook G. Discourse. – Oxford: Oxford University Press, 1989. – XI, 168 p.
6. Трубецкой Н.С. Отношение между определяемым, определителем и определённостию // Избранные труды по филологии. – М.: Прогресс, 1987. – С.37-43.
7. Степанов Ю.С. Язык и Метод: К современной философии языка. – М.: Языки русской культуры, 1998. – 784 с.
8. Жаботинская С.А. Когнитивные и номинативные аспекты класса числительных. – М.: ИЯ РАН, 1992. – 216 с.
9. Звегинцев В.А. Мысли о лингвистике. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1996. – 334 с.
10. Croft W. Typology and Universals. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990. – XIV, 311 p.
11. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik. A Comprehensive Grammar of the English Language. – L., N.Y.: Longman, 1985. – X, 1779 p.
12. Brown G., Yule G. Teaching Spoken Language: An approach based on the analysis of conversational English. – Cambridge University Press, 1983. – XI, 162 p.
13. Лакофф Д., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем // Теория метафоры. – М.: Прогресс, 1990. – С.387-415.
14. Comrie B. Tense. – Cambridge: Cambridge University Press, 1985. – X, 139 p.
15. Skeat W.W. The Concise Dictionary of English Etymology. – Wordsworth Reference, 1993. – XII, 633 p.
16. Полюжин М.М., Омельченко Л.Ф. Функциональное словосложение и префиксальные ономаσιологические категории в английском языке. – Ужгород: Университет, 1997. – 99с.
17. Терехова С.І. Типологія експлікантів топомнестичного дейксису// Мовознавство. – 1997. – №.4-5. – С. 38-44.
18. Cruse D.A. Lexical Semantics. – Cambridge University Press, 1986. – XIV, 310 p.

Потапенко С.І. Ситуативно-ориентирующие функции определенных существительных и словосочетаний современного английского языка.

В статье показано, что определенные существительные и словосочетания английского языка, которые обозначают субъектов деятельности, пространство, время, последовательность, оппозицию и другие отношения, существующие независимо от деятельности, описанной субъектно-предикатной группой, выполняют ориентационную функцию.

Potapenko S.I. Situational orientational functions of the definite nouns and noun phrases in Modern English.

The article shows that English definite nouns and noun-phrases denoting agents, space, temporal, successive, contrasting, triple and other types of relations existing independently of the activity denoted by the predicate perform the orientating function.